

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 1

בס"ד, ב' במרחשוון תשס"ט.

פתיחה לפרק אלו נאמרין

א. פתיחה

אנחנו עומדים לעסוק השנה בלימוד פרקים שביעי עד תשיעי במסכת סוטה. פרקים אלו עוסקים במגוון רחב של נושאים הנוגעים לחיינו הדתיים ולמפגש שלנו עם הקב"ה. היחידה המרכזית עוסקת בברכת כהנים, אך בצידה יחידות משנה קטנות ומגוונות. היחידה מתאפיינת גם בכך שהיא לא משופעת בפרשנות של ראשונים, ומזה ייגזר אופי שונה של לימוד. אני מאחל לכולנו לימוד פורה, אינטנסיבי ומעמיק.

ב. משניות הפרק

1. אני מציע להתחיל את העיון בלימוד של משניות פרק ז' ועיון מרפרף וראשוני במשניות של פרקים ח-ט בכדי להתרשם מהנושא והמבנה.
2. מהו הנושא של הפרק? מהכותרת עולה נושא ברור, אך האם כל משניות הפרק עוסקות בנושא זה?
3. "כיצד":
 - א) עיינו במשניות בהן יש "כיצד". האם הן מתפרשות באופן אחיד? ראו רש"י לב. ד"ה כיצד (6 שורות מלמטה).
 - ב) נסו להסביר את חוסר האחידות בין "הכיצד" השונים.
 - ג) להרחבה – מבוא לנוסח המשנה, עמ' 1038, סעיף 25 (הדברים מופיעים גם במבואות לספרות התנאים עמ' 404).
4. עיינו בפרקים ח-ט:
 - א) שימו לב לשינוי בסדר הפרקים לעומת סדרן בפ"ז מ"א.
 - ב) שימו לב לאופי הדיון בפרקים אלו.
 - ג) הפרקים פותחים בציון החובה לאמרם בלשון הקודש. מהי הדרשה במשניות הפותחות את פרק ח' ופרק ט'? ראו את דברי הגמרא בתחילת פרקים אלו.
 - ד) להרחבה – מבוא לנוסח המשנה עמ' 654.
5. להרחבה – דיון רחב על פרקים אלו תוך הצעת זיהוי של רבדים שונים במבואות לספרות התנאים עמ' 399-406.

ג. אלו נאמרין בכל לשון ואלו נאמרין בלשון הקודש

1. עיינו בנוסח הכותרת של המשנה בדפוס, ובנוסח המשנה בכתבי היד (מצורף קובץ ובו נוסח כ"י קויפמן).
 - א) עיינו ברש"י ד"ה אלו נאמרין ובתד"ה אלו נאמרין בלשונם.
 - ב) עיינו בכתבי היד של המשנה (מומלץ להיכנס לאתר כתבי היד של הספריה הלאומית).
 - ג) מהו ההבדל בין שני הנוסחים? מדוע הגיה רש"י? עיינו בתוס' הנ"ל, אני מקווה בעתיד לפתח יותר את הנושא.
2. מה פשוט יותר – לומר בלשון הקודש או בכל לשון? איזו רשימה זוכה לביסוס במשנה? ראו גם רש"י ד"ה ואלו נאמרין בלה"ק.
3. בנוסף לעיון בדיון המשנה על הדרישה לומר בלשון הקודש, עיינו במדרשי ההלכה ובהשלמות שהתלמודים ערכו. לנוחיותכם אני מצרף קובץ של מדרשי הלכה.
4. אפיינו את צורת הדיון של המשנה, מדרשי הלכה ותלמודים:
 - א) האם יש תפיסה כוללת או לימודים מקומיים?
 - ב) מי זוכה לדיון ולמקור ומי לא?
 - ג) האם אתם מבחינים בגישות שונות במקורות?
5. שאלה מרכזית שנדון בה היא האם ניתן לעמוד על הציר של הרשימות. השאלות שיש לברר:
 - א) מהו ההבדל בין לומר בלשון הקודש ובין אמירה בכל לשון?

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 1

בס"ד, ב' במרחשוון תשס"ט.

- (ב) האם ניתן להסביר את הציור של הרשימות השונות? מדוע יש פער ביניהם?
6. ברכות וקללות:
(א) מה יוצא דופן בו לעומת שאר חלקי הרשימה?
(ב) מניין שהוא בלשון הקודש? ראו את דיון הגמרא לג. ואת הערת אלבק בהשלמות לפירושו למשנה ג'.
7. עיינו בפסקי הרמב"ם למשנה זו – האם הוא מביא רשימה? האם הניסוחים שלו אחדים? האם הם מלמדים על אפשרות הקיום של תת קבוצות?

ד. לשון הקודש

1. לשון הקודש – מהו הרקע לייחודה של לשון הקודש ומה מקדשה? (המקורות מצורפים)
(א) עיינו במורה הנבוכים ח"ג פ"ח.
(ב) פירוש הרמב"ן לשמות ל', יג.
2. רמב"ם הלכות ק"ש פ"ב ה"י ובהשגת הראב"ד.
3. על תפיסת הלשון של הרמב"ם, ראו:
(א) מורה הנבוכים ח"ב פ"ל ובהערה 78 של שוורץ.
(ב) פירוש המשנה לתרומות פ"א מ"א.
(ג) יעקב לוינגר, הרמב"ם כפילוסוף וכפוסק, עמ' 99-94.
4. מצורף לקט מקורות על כותב בשבת בכל לשון מראבי"ה, אור זרוע וביאור הלכה.
5. לעיון נוסף:
(א) לובה חרל"פ, "הלשון העברית – בין "לשון הקודש" לניב שמי-כנעני", בד"ד 11, עמ' 43-52.
(ב) רצון ערוסי, "חכמי דורנו על הבדלי המבטאים בשפת הקודש", בד"ד 7, עמ' 32-5.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 1

בס"ד, ב' במרחשוון תשס"ט.

מורה נבוכים ח"ג פ"ח

יש לי גם הנמקה מדוע נקראת לשוננו זאת בשם לשון הקודש⁵⁰. ואל נא יחשבו שאלה דברים בטלים⁵¹ מצדנו או טעות. אלא זאת אמת, כי בלשון המקודשת הזאת לא נקבע כלל שם לאיבר המשגל, לא של הגברים ולא של הנשים, ולא לעצם המעשה המביא להעמדת צאצאים⁵², לא לזרע, לא לשתן ולא לצואה⁵³. לכל הדברים האלה לא נקבעו כלל בשפה העברית מלים המצינות אותם במשמעותן הראשונה⁵⁴, אלא מביעים אותם בשמות מושאלים וברמזים. הכוונה בזאת היתה שלא ראוי להזכיר דברים אלה. לכן לא נקבעו להם שמות. אלה דברים שיפה להם השתיקה. כאשר יש הכרח להזכירם מתחבלים לכנותם בכינויים⁵⁵ מביטויים אחרים, כמו שכאשר ההכרח מביא לעשות דברים אלה עושים כל מאמץ לעשותם בסתר.

רמב"ן שמות פרק ל פסוק יג

וכן הטעם אצלי כמה שרבותינו קוראין לשון התורה "לשון הקודש", שהוא מפני שדברי התורה והנבואות וכל דברי קדושה כולם בלשון ההוא נאמרו. והנה הוא הלשון שהקב"ה יתעלה שמו מדבר בו עם נביאיו ועם עדתו, אנכי ולא יהיה לך ושאר דברות התורה והנבואה, ובו נקרא בשמותיו הקדושים אל, אלהים, צבאות, ושדי, ויו"ד ה"א, והשם הגדול המיוחד, ובו ברא עולמו, וקרא שמות שמים וארץ וכל אשר בו, ומלאכיו וכל צבאיו לכולם בשם יקרא מיכאל וגבריאל בלשון ההוא, ובו קרא שמות לקדושים אשר בארץ אברהם יצחק ויעקב ושלמה וזולתם:

והרב אמר במורה הנבוכים (ג ח) אל תחשוב שנקרא לשוננו לשון הקדש לגאותינו או לטעותינו, אבל הוא בדין, כי זה הלשון קדוש לא ימצאו בו שמות לאבר הבעילה בזכר או בנקבה, ולא לטפה ולשתן ולצואה רק בכנוי. ואל יטעה אותך "שגל" (תהלים מה י), כי הוא שם אשה המזומנת למשכב, ואמר ישגלה (דברים כח ל) על פי מה שנכתב עליו, ופירושו יקח אשה לפילגש:

והנה אין צורך לטעם הזה, כי הדבר ברור שהלשון קדש קדשים הוא כמו שפירשתי. והטעם שהזכיר על דעתי איננו אמת, כי מה שיכנו ישגלנה, ישכבנה, יורה כי משגל שם עצם לבעילה, וכן יכנו לאכול את חוריהם (מ"ב יח כז), כי הוא שם מגונה. ואם מפני טעמו של הרב, היו קורים לו "לשון נקיה", כענין ששינוי (סנהדרין סח ב) עד שיקרף זקן התחתון ולא העליון אלא שדברו חכמים בלשון נקיה, ואמרו כי אם הלחם אשר הוא אוכל לשון נקי (ב"ר פו ז), וכן במקומות רבים:

מורה נבוכים ח"ב פ"ל (מהדורת שוורץ)

ממה שחייב אתה לדעת ולשים לב אליו, שאמר ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה] (שם, שם, 20). הודיענו שהלשונות הסכמיות ולא טבעיות, כפי שחשבו⁷⁸.

הערה 78 של שוורץ

בימי-הביניים היו שלוש דעות בדבר מוצא הלשונות: א. שהן יצירת הטבע; ב. שהאל בראן; ג. שהן תוצאה של הסכם בין בני-אדם. ראו בכר, פרשנות (גרמנית: עמ' 163, הערה 2; עברית: עמ' 132, הערה 2); גולדציהר, כתבים, כרך א', עמ' 428; שריינר, כתבים, עמ' 224, הערה 3. לדברי שריינר סברו כל המחברים היהודים שהשפות הסכמיות. - השו"ט שטרן, לשון, עמ' 178-177 ועמ' 199-197.

פירושה המשנה לרמב"ם מסכת תרומות פרק א משנה א

אמרם בכל המשנה תרם ותורם ויתרום מקשים עליו הבלשנים החדשים, ואומרים שהעיקר הרים ומרים וירים. ואינו קשה באמת, כיון שהעיקר בכל לשון חוזר למה שדברו בו בעלי אותו הלשון ונשמע מהם, ואלו בלי ספק עבריים בארצם כלומר בארץ ישראל, והנה נשמע מהם תרם וכל מה שהופעל ממנו. וזו ראייה שזה אפשרי בלשון, ושזה מונח מכלל המונחים העבריים. ועל זה הדרך תהיה תשובתך לכל מי שחושב מן החדשים שלשון המשנה אינו צח ושהם עשו פעלים שאינם נכונים באיזו מלה מן המלים. והיסוד הזה שאמרת לך נכון מאד אצל המלומדים השלמים המדברים על הענינים הכלליים הכוללים כל הלשונות כולם.

ספר אור זרוע ח"ב - הלכות שבת סימן עו

והכותב שתי אותיות. ותנן לקמן בהבונה הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד בין משתי שמות בין משני סימניות בכל לשון חייב פירוש" כל כתב וגופו של כל אומה ואומ". וה"ר יואל בר יצחק הלוי מבון פי' שכת' כומרים או שאר כתבים לבד מאשורית ויונית אם כתבו ישראל בשבת פטור מן התורה דאינה

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 1

בס"ד, ב' במרחשוון תשס"ט.

45 כתיבה ואינה חשובה (מלא) [מלאכה] דגרסי בירושלמי מהו בכל לשון אלף אלפא ביתא ביטא והוא לשון יונית ומשמע או בגופן שלנו או בגופו יונית והיינו דאמר כותבין עליו אונו ואפי' בשבת וכן אומר לעכו"ם ועושה בגופו שלהם שאין בו אלא שבות דרבנן דגזרו על גופי' שלהם אטו גופי' דידן שאסור אבל בגופו שלנו זהו שבות שיש בו מעשה דאורייתא.

ראב"ה ח"ב - מסכת מגילה סימן תקמט

50 [ורוח נסע] מאת ה' + במדבר י"א ל"א+, וינח בלב האיש הלזה רבי אברהם בן אברהם אבינו. ויהי כנוח עליו הרוח ויקרב אל מלאכת ה' לדרוש השם וללמוד ספר ולשון הקודש, ויגר עמנו ימים רבים ויהי איש תם וישר יושב אהלים. ויהי היום ומצאתיו אני אשר על החתום יושב ומעתיק ספר החומש מספר פסול של גלחים, ואומרה אליו מה זה בידך, ויען ויאמר אלי אני יודע לשון גלחים ואיני יודע לשון הקודש והנה הוא לי כמו פירוש, ואף כי חכמי (ק)שפיר"א השאילוני ספרי גלחים להעתיק ולא מיחו בידי ואם רע בעיניך אשובה לי ולא אוסיף: ואען אליו דע כי רע עלי המעשה. ויבקש ממני לכתוב לו אל רבותי שבשפיר"א אולי ימצאו לו היתר. וידעתי כי כונתו לשמים וילדות היתה בי והעזתי פני ברבותי אולי משגה היא. דגרסינן בפרק קמא דמגילה אין בין ספרים לתפילין ומזוזות אלא שהספרים נכתבים בכל לשון וכו' רבן שמעון בן גמליאל אומר אף ספרים לא התירו >שיכתבו אלא יונית. פירוש < אלא לשון יונית וכתב יונית או כתב אשורית ולשון הקדש, אבל כתב אחר ולשון אחר אסור, הרי שאסור לכתוב. ובפרק כל כתבי משמע שאסור לקרות בשאר לשונות אפילו כתובים בכתב אשורית, וכל שכן בכתב אחר, דגרסינן איתמר היו כתובים תרגום בכל לשון רב הונא אמר אין מצילין רב חסדא אמר מצילין וכו' כי פליגי אליבא דמאן דאמר לא נתנו לקרות בהם, פירוש דהיינו רבן שמעון בן גמליאל דאמר לא התירו אלא יונית, ואסיקנא תנאי היא עד מעשה באבא חלפתא שהלך אצל רבן גמליאל ובירו ספר איוב תרגום והיה קורא בו וכו' עד וצוה עליו וגנזהו, אלמא שאר לשונות אפילו כתב בכתבי הקודש אסור לקרות בו.

55 ומה שאנו קורין בתרגום חומש ונביאים סמכינן אההיא דמגילה שאמרוהו יונתן ואונקלוס, ודוקא שכשהם כתובים כתב אשורית או יונית. ורבינו שלמה כתב בתחלת פרק כל כתבי אם אמרום יונתן ואונקלוס לא כתבו. ונראה לי עוד ראייה מדאמר רב חסדא בסנהדרין והניחו להדיוטות כתב עברי ולשון ארמי, והוא תרגום, ואנו כמו הדיוטות והתירו לנו תרגום. וצריך עיון אי רב חסדא פליג אפסק דמגילה דפסק רבי יוחנן כרבן שמעון בן גמליאל. ונראה לי שכתב גלחים או שאר כתב לבד מאשורית ויונית אם כתבם ישראל בשבת פטור מן התורה, דאינה חשובה כתיבה ואינה מלאכה. ואף על פי שפירש רבינו שלמה בפרק הבונה הכותב שתי אותיות בכל לשון חייב בגופן של כל אומה, ליתא, דבירושלמי גרסינן מהו בכל לשון אל"ף אלפא ב"ת בית"א, והוא לשון יונית ומשמע אומר בגופן שלנו או בגופן של יונית. ואף על פי כן רפיא בידי לפרש בגופן שלנו, שהרי באלפ"א בית"א יש ארבעה אותיות. והיינו דאמרין כותבין עליו אונו אפילו בשבת וכו' אומר לגוי ועושה בגופן שלהן, שאין בו אלא שבות דרבנן, שלא גזרו על גופן שלהן אטו גופן דידן דאסור, ואין מפרשים לחכמים והמעט רב למשכיל, אבל בגופן שלנו זהו שבות שיש בו מעשה דאורייתא.

ראב"ה ח"א - הלכות עירובין סימן שצא

75 והא דאמר רבא בפרק מרובה כותבין עליו אונו אפילו בשבת, ומסיק באומר לגוי ועושה, לאו בכתב אשורית [ו]לשון הקודש, דההוא אסורא דאורייתא הוא, אלא בגופן של שאר אומות, [ש]אינו אסור אלא מדרבנן, >שגזרו < אטו גופו שלנו, שהוא כתב אשורית או יונית כדמוכח במגילה, דקיימא לן כרבן שמעון בן גמליאל. ואף על פי שפירש רבינו [שלמה] בפרק הבונה הכותב שתי אותיות בכל לשון חייב בגופן של כל אומה, שגגה היא, דגרסינן בירושלמי מהו בכל לשון אלף אלפא ביתא ביטא, והוא לשון יונית, אבל שאר לשונות אינו חייב, מה שפרשתי ימים בשכבר.

ביאור הלכה סימן שו

85 בכתב שלהם - עיין במ"ב ומפני שדין זה הוא נ"מ לכמה דברים אמרתי לכאור דבר זה. הנה הרמ"א העתיק בשם או"ז דכתיבה אחרת חוץ מכתב אשורי הוא רק מדרבנן ועיינתי שם באו"ז בהלכות שבת וראיתי שכתב שם דלא מקרי כתב מדאורייתא כ"א כתב אשורי וכתב יוני ועיקר יסודו בנה ע"פ הירושלמי לפי ביאורו וכאשר נביא לקמן ואף שבענינו מסתעף מזה הסברא חומרא דלא מקילינן אפילו ע"י א"י כ"א בכתבא דידהו ומטעם זה העתיק הרמ"א את דבריו כדי לחוש לשיטתו מ"מ כדי שלא להוציא מזה תקלה לכמה ענינים אני מוכרח להרחיב הדברים בזה ולבאר שכל הפוסקים חולקים ע"ז. הנה בשבת ק"ג איתא במשנה דהכותב בכל לשון חייב וזה מורה בהדיא דהכונה בכל לשון ממש דאי כונת המשנה רק לרבות כתב יוני לא הי"ל לומר בכל לשון [ואף שאין צריך ראייה לזה מ"מ כדי לברר הדבר לא אמנע מזה הנה במגילה ח' ע"ב איתא במשנה אין בין ספרים לתפילין

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 1

בס"ד, ב' במרחשוון תשס"ט.

- 90 ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותו"מ אין נכתבין אלא אשורית רשבג"א אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית] וראיתי באור זרוע שהביא שם ראייה לסברתו מהא דאיתא בירושלמי שם מהו בכל לשון אפילו אלף אלפא [ובאור זרוע שם הגירסא עוד ביתא ביטא וט"ס הוא וצ"ל בית ביתא וכן איתא במשנה בשקלים פ"ג דבלשון יונית הוא אלפא ביתא גמלא] ומדנקט הירושלמי אפילו אלף אלפא ביתא משמע דוקא כשכתבו בכתב שלנו או בכתב יונית אבל בכתב אחר לא חשיבא מלאכה ובאמת פירושו בירושלמי תמוה מאד אחד דהא תנן במשנה בכל לשון ואיך יפרש לנו הירושלמי דהכונה או אשורית או יונית ועוד לפי פירושו מהו אפילו אלף דקאמר הירושלמי הי"ל לומר אלפ"א בית"א גמל"א ועוד דלפי פירושו הירושלמי סותר את עצמו תוך כדי דיבור דהא איתא שם במשנה הכותב שתי אותיות בין משם אחד בין משתי שמות בין משתי סימניות בכל לשון חייב א"ר יוסי לא חייבו שתי אותיות אלא משום רושם וכו' וקאמר ע"ז בירושלמי שם מאן תנא סימניות ר' יוסי היא [כי הירושלמי ס"ל דסימניות הוא מלשון סימן ור"ל שני סימנים בעלמא המורים על איזה ענין וכמו שפירש רב האי גאון הובא במגיד משנה ע"ש בקרבן עדה וע"ז קאמר דר' יוסי היא דס"ל דחיוב כותב הוא משום רושם ואפילו על שתי שריטות בעלמא חייב] ואח"כ קאמר מהו בכל לשון אפילו אל"ף אלפ"א ואם הפירוש כדבריו א"כ המשנה סותרת את עצמו דרישא משתי סימניות דר"י ומה שאמר בכל לשון והכונה על אשורית ויונית לאו ר' יוסי היא דלר' יוסי ודאי חייב בכל לשון דלא גרע מרושם בעלמא דמחייב ר' יוסי וגם דדברי הירושלמי דבתר זה מברר את דברי ר' יוסי ע"ש ואיך נאמר דבתחלה מיירי לר' יוסי ובסוף לר' יוסי ובאמצע מפסיק הירושלמי וקאמר שלא אליבא דר' יוסי ובפרט דהמשנה סותרת א"ע וכמו שכתבנו ועוד דלמה ישתנה עניני שבת מגיטין ושאר שטרות דאיתא בהדיא בגיטין י"ט דהוא בכל לשון ונפסק כן בא"ע סי' קכ"ו וגם שם כתיב וכתב לה אלמא דדרך כתיבה היא וע"כ דיש פירוש אחר בדברי הירושלמי ונ"ל דכונת הירושלמי הוא דמתחלה קאמר משני סימניות מני ר' יוסי היא ואח"כ קאמר מהו בכל לשון ר"ל מהו הרבותא כיון דאפילו רושם בעלמא חייב ולא גרע איזה לשון שהוא מרושם בעלמא לכך קאמר אפילו אל"ף אלפ"א ר"ל דמתחלה היה כתוב אל"ף ב"ת והוסיף אות א' בכל תיבה ונעשה אלפא ביתא והו"א דזה גרע דלא אהני בהוספתו כלום וקמ"ל דחייב דכתיבה הוא בכל לשון ולפי הלשון יוני אל"ף לאו תיבה כלל עדיין עד שהשלימו בזה האות האחרון וכן בב"ת השלים עוד אות א' ונעשה ביתא ואף דבעינן שיהא שתי האותיות נהגין ונקרין זה עם זה ס"ל להירושלמי דגם זה הוא בכלל אחרי ששתי התיבות סמוכות ולפי הירושלמי משמע דאיירי המשנה דגוף הכתב היה אשורי אלא שהלשון הוא יוני והרבותא הוא כנ"ל אבל באמת פשיטא דאפילו אם היה גוף הכתב נמי של יוני או של כל לשון ג"כ חייב וכמו דקי"ל לענין גיטין בא"ע בסימן קכ"ו דבכל כתב ובכל לשון כשר ואף דהתם כתיב בקרא וכתב [הג"ה עוד נוכל לומר דכונת הירושלמי הוא לרמוז על מה שכתב רבינו ירוחם בנתיב י"ב חלק י"ד דאם כתוב אות אחד מלשון זה ואות אחד מלשון אחר חייב ולא הביא לזה שום מקור ואפשר שהוא מפרש הירושלמי דקאמר אפילו אל"ף אלפ"א כפשטיה דהיינו אות אחד כתב התמונה בכתב שלנו ואות אחד כתב התמונה בכתב יוני וה"ה בלשון אחר וראיתי עוד פירוש על הירושלמי בגליון הש"ס ולא נהירא דא"כ הי"ל לומר אפילו אל"ף אל"ף ועוד דמשמע בגמרא שלנו דגלטורי בעלמא איננו בכלל לשון] היוצא מדברינו דעל כל כתב של כל אומה חייב מן התורה ולך נא ראה שכל הראשונים ס"ל כן דהרמב"ם פ"א מהלכות שבת כתב בהדיא דהכותב בכל כתב ובכל לשון חייב וכן מוכח מפירוש"י במתניתין דעל כל כתב ולשון חייב וכן האלפס והרא"ש והרוקח העתיקו המשנה דבכל לשון חייב כצורתה ולא הגיהו עליה כלום מדברי הירושלמי ולפי פירוש האו"ז היה להם להביאו להורות דדוקא יוני ולא כתב אחר [ולבד זה מוכח כן בהדיא מדברי הרא"ש בפרק החובל דעל כתב שלהם יש ג"כ איסור דאורייתא אלא דמשום ישוב א"י התירו בזה אמירה לא"י [וראיה זו הביא ג"כ המ"א בסימן ש"מ] וכן מוכח ברשב"א בב"ק פ' החובל וברמב"ן ובריטב"א פרק ר"א דמילה כדעת התוספות הנ"ל וכן מבעל העיטור מוכח כדברינו דהוא הביא מהאי סוגיא דכותבין עליו אונן דמלאכה דאורייתא מותר ע"י א"י במקום מצוה וכן מוכח עוד מכמה פוסקים שהעתיקו המשנה הנ"ל כצורתה וכן המ"א בסימן ש"מ תמה על דברי הרמ"א כאן ע"ש במה שמאריך ומתמיה על דברי הגה"מ שכתב כעין זה. ונבאר עוד בתוספת נופך דאין לפטור בכתבת שאר לשונות מטעם דאפילו בלשה"ק יש פוסקים שסוברין דאם חסר הזיונין דשעטנ"ז ג"ץ פטור ומכ"ש בשאר לשונות דאין להם שום תמונת אשורי חדא דאנן פסקינן לעיל בסימן ל"ו דאין הזיונין מעכב וממילא חייב בשבת בכל גווני ואפילו הפוסקים שסוברין דבכתיבה אשורית אם חסר הזיונין פסול וממילא פטור לענין שבת היינו דוקא בכתבת סת"ם שם ס"ל דלא מקרי כתב בלא זיון שעטנ"ז ג"ץ אבל גבי גיטין הלא נפסק בא"ע דכותבין כתיבה אשורית בלא זיון וע"כ כמו שמחלק בספר התרומה דבכתיבת סת"ם שאני ואפילו לדעת הריב"א דסובר דגם גבי גיטין בעינן שיהיו האותיות מזוינין הלא גם הוא מודה דבלשון אחר ג"כ כשר ולא שייך שם לומר דחסר זיון כיון דדרך הכתב זה
- 95
- 100
- 105
- 110
- 115
- 120
- 125
- 130
- 135

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סוטה פרק שביעי – דף מספר 1

בס"ד, ב' במרחשוון תשס"ט.

140 הכי הוא וכדאיתא במשנה [גיטין פ"ז] גט שכתבו עברית ועדיו יונית וכו' וכמו שכתב כל זה במרדכי בהלכות קטנות ע"ש. היוצא מדברינו דכל הראשונים אזלי בחדא שיטתא כפשטא דמתניתין הנ"ל דעל כל כתב וכל לשון חייב דדברי האו"ז והגה"מ פ"א מהלכות תפלין שהביאו בשם רבינו יואל דעת יחידאה היא ונדחית מכל הני רבוותא הנ"ל ועיין לקמן בסימן ש"מ בפמ"ג שמיישב קצת שיטת רבינו יואל המובא בהגה"מ מקושית המ"א דבכל לשון חייב ודחק הפמ"ג שהוא יפרש המשנה דבכל לשון היינו רק לענין הלשון לבד אבל גוף הכתב אפשר דבעינן דוקא אשורית עי"ש ולא ראה דברי רבינו יואל בעל שיטה זו המובא באו"ז דמפרש שם בהדיא בכונה בכל לשון לענין גוף האותיות ומרבה בזה רק יוני ועוד דמ"ש מגיטין דכתיב בה וכתב ומוכח בגיטין י"ט וכן נפסק בשו"ע אבן העזר קכ"ו דנכתבת בכל כתב וה"נ לענין שבת וכו"ל בשם כל הראשונים אח"כ מצאתי בנו"ב מ"ת סימן ל"ג שגם הוא כתב כדברינו שכל כתב הוא מן התורה וסיים שעכ"פ האור זרוע הוא יחיד בדבר ולא מצינו לו חבר:

140

145